

Børne- og Kulturchefforeningen (BKF)

Skolestart – en del af en større sammenhæng

Resume af efterfølgende oplæg til den 12.01.06

Udgangspunkt for samarbejdet mellem dagtilbud og skole

For at sikre en optimal skolestart er det afgørende, at dagtilbud og skolen arbejder tæt sammen ud fra fælles overordnede mål og værdier.

Det er også afgørende, at samarbejdet er konkret og forpligtende for både leder- og medarbejderniveau i distrikterne, så der er progression i læringen og det pædagogiske indhold.

For at sikre det tætte og forpligtende samarbejde er det vigtigt, at den enkelte skole samarbejder med max. 2- 3 primære daginstitutioner i distriktet.

Skolefritidsordning(SFO) som en integreret del af de første år i skolen

Det faktum, at en stor del af børnene i skolestarten er på skolen mellem 8 – 10 timer hver dag, når undervisning og fritid lægges sammen, nødvendigvis må ses som en helhed, der på forskellig vis kan støtte og udvikle det enkelte barns kompetencer og læring.

BKF anbefaler i den forbindelse bl.a.

- at der sættes fælles mål for undervisningen og fritidsdelen med udgangspunkt i de forskellige kompetenceområder.
- at der udformes læreplaner i SFO på samme måde som i 0 – 5 årsområdet. Læreplanerne skal have naturlig sammenhæng med undervisningen.

Udviklingsmuligheder i det pædagogiske indhold

Diskussionen om, hvordan det indholdet i det samlede timetal kan støtte børnene bedst muligt skal intensiveres og kvalificeres.

BKF anbefaler, at som minimum skal følgende områder dækkes ind:

- Sprog og sproglige udtryk – herunder begrebsdannelse.
- Sociale kompetencer og relationer.
- Faglige og personlige kompetencer, så både selvværd og selvtillid styrkes.
- Naturen og naturfænomener.
- Kulturelle udtryksformer gennem musik, drama og billeder.
- Leg, bevægelse og idræt som en del af skoledagen med brobygning til det frivillige sports- og foreningsliv i kommunen.

De fysiske rammer

BKF anbefaler,

- at der i fremtidens lokaler for de yngste årgange er plads og rum til varieret og alsidig pædagogik, hvor lærernes og pædagogernes forskellige og fælles tilgange til børnene rummes og fortsat udvikles.

Udfordringer til alle

Øgede udfordringer til alle børn forudsætter stor grad af alsidig pædagogik, hvor der er plads til forskellige differentierede muligheder ud fra børnenes behov.

BKF anbefaler,

- at kommunerne sikrer helheden i de pædagogiske tilbud gennem fælles værdigrundlag og operationelle mål.

- at rullende indskrivning gøres mere udbredt, så differentieringen af undervisningen gøres konkret fra skolestarten.
- at der på tværs af faggrænserne mellem lærere og pædagoger arbejdes med metodeudvikling og evalueringsformer, der støtter udfordrende læringsmiljøer.

Forældrene som omdrejningspunkt

Forældrenes aktive og forpligtende deltagelse kræver åbenhed, tydelighed og målrettethed i både dagtilbud og skole.

BKF anbefaler bl.a.,

- at forældresamarbejdet målrettes og differentieres inden for de fælles overordnede mål og værdier.

Ledelse og organisation

De stigende krav til at tænke i større sammenhænge omkring de yngste børn, gør det vigtigt, at der også ledelsesmæssigt tænkes en organisation ind, hvor indholdet og ikke strukturen er styrende.

Børne- og Kulturchefforeningen (BKF)

Kommentarer til skolestartudvalgets møde den 12.01.06

Skolestarten som en del af en større sammenhæng i kommunen

Samfundsudviklingen medfører nye og ændrede forventninger og krav til de offentlige institutioner. Det gælder ikke mindst de pædagogiske tilbud som dagtilbud og skoler, hvor børn og unge lærer, udvikler sig og indgår i fællesskab med andre fra 0 – 18 år.

Det komplekse samfund stiller krav om dynamik, individualitet og forskellighed. Disse krav skal derfor være en integreret del af pædagogikken i såvel dagtilbud som skoler.

Af særlig interesse er det i den forbindelse at se på, hvordan starten i skolen og overgangen fra dagtilbud til skolen kan udvikles og optimeres, så det enkelte barns glæde og lyst til at lære støttes og udvikles til gavn for hele skoleforløbet og også efter folkeskolen på vej mod uddannelse og erhverv.

Denne forpligtigelse er både en kommunal og en statslig opgave.

Dagtilbud

De fleste kommuner har i løbet af de seneste år gennemført pasningsgaranti for alle 0 – 6 årige børn. Fokus er i dag rettet mod kvalitet, fleksibilitet, frit valg, pris og sammenhæng mellem dagtilbud, skole og fritids- og kulturaktiviteter. Det er fortsat vigtigt, at denne udvikling styrkes og støttes gennem bl.a.:

- at læring og læreplaner indgår naturligt i dagtilbuddenes hverdag.
- at der er en høj faglig og ledelsesmæssig kvalitet, så de politiske mål opfyldes og ressourcerne udnyttes godt.
- at der er pasningsgaranti og en vid grad af fleksibilitet.
- at der er en optimal sammenhæng i servicetilbuddene, som sikrer koordinerede overgange mellem dagpleje/vuggestuer, dagtilbud og skole.
- at daginstitutionerne og skolen indgår i et forpligtende samarbejde i lokalområdet.

Den kendsgerning, at stort alle børn i 5- 6 års alderen går i børnehave, stiller yderligere forventninger og krav til starten i skolen. Det børnene har lært og fået færdigheder i, er et vigtigt udgangspunkt for skolens undervisning i indskolingen.

BKF anbefaler,

- at samarbejde mellem dagtilbud og skole styrkes – ikke bare på lederplan men også på medarbejderplan, så pædagoger i dagtilbud arbejder sammen med lærere og pædagoger i indskolingen.
- at samarbejdet mellem skole og dagtilbud anbefales styrket ved, at skoler med mange daginstitutioner i distriktet har et særligt intensivt samarbejde med 2- 3 primære daginstitutionerne i skolens distrikt.

Folkeskole

Når børnene som 6 årige starter i skolen er det med stor erfaringsbaggrund i at være væk hjemmefra og være sammen med andre børn.

I skolen fortsætter barnet på et systematisk læringsforløb, hvor der bygges videre på den viden og de kompetencer, som barnet har med sig fra de første vigtige år.

Børnehaveklassen som indtil nu har været et ikke-obligatorisk forløb, ser BKF som en naturlig del af et 10 årigt obligatorisk forløb for alle børn.

BKF anbefaler,

- at børnehaveklassen fremover bliver til 1. klasse, og at der er både lærere og pædagoger tilknyttet de yngste klasser eller indskolingsårene, som fremover bliver fra 1. – 4. klasse. For at opnå en optimal fleksibilitet og udnyttelse af lærer- og pædagog samarbejdet er det afgørende med faste team om årgangene, der arbejder sammen ud fra fælles mål.

Skolefritidsordning (SFO) som en integreret del af skolen

Når barnet indskrives i skolen, indskrives det normalt i skolens fritidsordning – SFO-, som er det pædagogiske pasningstilbud for folkeskolens yngste elever.

Børnene er typisk sammenlagt mellem 8 – 10 timer på skolen – når undervisningsdelen og fritidsdelen lægges sammen.

For BKF er det afgørende, at SFO er en del af folkeskolen med forskellige former for virksomhedsfællesskab med samarbejde, koordination og integration i forhold til indholdet og børnenes behov.

Pædagogikken i skolens fritidsdel og pædagogikken i skolens undervisningsdel skal ses som hinandens forudsætninger.

Det betyder ikke, at pædagogikken i undervisningen og i SFO skal være ens. Der skal fortsat være to professionsfagligheder i folkeskolen

BKF har følgende anbefalinger til udvikling af høj kvalitet i både undervisningen og i fritidspædagogikken:

- Undervisningen og SFO udgør en samlet skoledag – et helhedstilbud -, hvor der er fokus på børnenes udvikling inden for forskellige kompetenceområder – individuelt og i fællesskab med de sociale relationer som en væsentlig drivkraft.
- Der sættes fælles mål for undervisningen og SFO med udgangspunkt i de forskellige kompetenceområder.
- Der udformes læreplaner i SFO på samme måde som i 0 – 5 årsområdet. Læreplanerne skal naturligt have sammenhæng med undervisningen
- Fritidspædagogikken skal ud over SFO-tilbuddet række ud mod det omgivende samfund og være med til at bygge bro til det frivillige forenings- og sportsliv.

Udviklingsmuligheder i det pædagogiske indhold

BKF finder, at der er god grund til at se overordnet på de pædagogiske muligheder, der ligger i at integrere undervisningen og SFO yderligere.

Det er værd at fastholde diskussionen om, hvordan det samlede timetal – 8 – 10 timer hver dag – kan bruges i forhold til børnenes udviklingsmuligheder og forskellige behov.

BKF anbefaler, at målene som minimum dækker følgende områder:

- Sprog og sproglige udtryk – herunder begrebsdannelse.
- Sociale kompetencer og relationer.
- Faglige og personlige kompetencer, så både selvværd og selvtillid styrkes.
- Naturen og naturfænomener.
- Kulturelle udtryksformer gennem musik, drama og billeder.

- Leg, bevægelse og idræt som en del af skoledagen med brobygning til det frivillige sports- og foreningsliv i kommunen.

Målene vil ligeledes være et naturligt konkret udgangspunkt for samarbejdet mellem skole og dagtilbud.

De fysiske rammer

De fysiske rammer skal ses som en vigtig støtte af det pædagogiske indhold – herunder mulighederne for fleksibilitet og fællesskab.

Jo højere grad af samarbejde mellem undervisningen og SFO, jo højere grad vil der være brug for fællesskab og tæt samarbejde om de fysiske lokaliteter.

BKF anbefaler:

- at der fortsat udvikles fælles fysiske muligheder for de yngste elever både i forhold til nybygninger og ombygninger.
- at der i fremtidens lokaler for de yngste årgange er plads og rum til varieret og alsidig pædagogik, hvor lærernes og pædagogernes forskellige og fælles tilgange til børnene rummes og udvikles.
- at udearealerne omkring skolen og i lokalområdet bruges i såvel undervisningen som i fritidsdelen

Udfordringer til alle gennem alsidig og varieret pædagogik

Øgede udfordringer til alle børn forudsætter en stor grad af alsidig pædagogik, hvor der er plads til forskellige, differentierede muligheder ud fra børnenes behov.

Denne overordnede forudsætning er gældende for pædagogikken i såvel dagtilbud som i skole.

Det er derfor afgørende, at der i kommunerne er formuleret fælles mål og visioner for det pædagogiske arbejde, så pædagogik og faglighed hænger sammen i et progressivt forløb.

Et eksempel på kvalificeret sammenhæng er, at dagtilbud og skole uformelt er knyttet sammen i et lokalområde, så forældrene allerede ved indskrivning til dagtilbudet tager stilling til barnets skoleplacering.

Et andet eksempel eller en yderligere udbygning af samarbejdet mellem dagtilbud og skole er brugen af rullende indskrivning, hvor barnet kommer i skole, når det er fyldt 6 år.

Den rullende skolestart kræver, at skolens undervisning og helhedstilbud for de yngste elever er organiseret fleksibelt i aldersblandede grupper, og at undervisningen er knyttet sammen med systematisk evaluering og dokumentation.

BKF anbefaler:

- at kommunerne sikrer helheden i de pædagogiske tilbud gennem fælles værdigrundlag og operationelle mål.
- at overgangen mellem dagtilbud og skole kvalificeres gennem tæt samarbejde i lokalområdet ud fra fælles overordnede mål.
- at rullende indskrivning/ skolestart gøres mere udbredt, så differentieringen af undervisningen gøres konkret fra skolestarten.

Rummelighed og inklusion gennem særlig opmærksomhed og støtte til de svage

Øget rummelighed i såvel dagtilbud som skole kræver, at pædagogikken giver rum til såvel fællesskab som differentiering og målrettethed.

For at kvalificere det pædagogiske indhold for alle børn er det afgørende, at der er mulighed for tværfaglig rådgivning og konkret støtte i form af special- og socialpædagogik.

BKF anbefaler:

- at der mulighed for decentral børnerådgivning med høj faglig ekspertise, som er forankret i et kommunalt netværk, og som har kompetence til at træffe beslutninger.
- at såvel dagtilbud som skole (indskolingen) har adgang til høj special- og socialpædagogisk faglighed, der kan støtte børnenes inklusion og fastholdelse i miljøet.
- at de samlede pædagogiske ressourcer i dagtilbud og skole/SFO varieres og differentieres i forhold til behovene. Det gælder f.eks. lektielæsning samt særlig støtte og træning af grundlæggende faglige, sociale og begrebsmæssige færdigheder.
- at der på tværs af faggrænserne mellem lærere og pædagoger arbejdes med metodeudvikling og evalueringsformer, der støtter et udfordrende læringsmiljø for alle børn.

Forældrene som omdrejningspunkt

I overgangen mellem dagtilbud og skole er forældrene et vigtigt omdrejningspunkt. Det er afgørende at få afstemt forventningerne og afbalanceret samarbejdet både i forhold til de stærke og de svage forældre.

Fælles dialog og samarbejde mellem dagtilbud og skole er meget afgørende for forældrenes forpligtigelse og aktive medvirken til deres barns udvikling og læring.

En yderligere forpligtigelse fra forældrene stiller også krav til såvel dagtilbud og skole om åbenhed, tydelighed og målrettedhed. Alle har ikke brug for det samme samarbejde.

BKF anbefaler:

- at der i såvel dagtilbud som skole(indskolingen) formuleres fælles overordnede mål som udgangspunkt for samspillet og afklaring af forventningerne med forældrene – generelt og individuelt.
- at kommunikationen og dialogen med forældrene opprioriteres gennem dokumentation og evaluering.
- at forældresamarbejdet målrettes og differentieres inden for overordnede mål og værdier.

Ledelse og organisation

Med stigende krav til at tænke i større sammenhæng og helhed omkring de yngste børn, er det vigtigt, at der også ledelsesmæssigt tænkes en organisation ind, hvor indholdet bliver styrende for organisationen og ikke omvendt.

Det er vigtigt at se indskolingen - herunder SFO - som en firårig fase, hvor der er udlagt stor kompetence til medarbejderne.

BKF anbefaler

- at der i de forskellige overenskomster tages højde for, at medarbejderne kan arbejde op tværs af faggrænser inden for de overordnede mål.
- at ledelse af SFO indgår som en del af skolens ledelsesteam med særlige ledelsesopgaver i forhold til de yngste årgange.

Børne- og Kulturchefforeningen, januar 2006